

Всеукраїнський урок про безбар'єрність
«Мова гідності: бачити людину за словами»
**Методичні поради для проведення
уроку/-ів з інклюзивності**

3 грудня в Україні та світі відзначають Міжнародний день людей з інвалідністю. Мета цієї події — підвищити обізнаність про права та проблеми, з якими стикаються люди з інвалідністю. Цей день важливий не лише для людей з інвалідністю, а для всіх нас.

За дослідженнями, понад 70 % українців відчувають жалість до людей з інвалідністю. Панує хибне уявлення, що людина з інвалідністю не може бути успішною і мати звичайне життя.

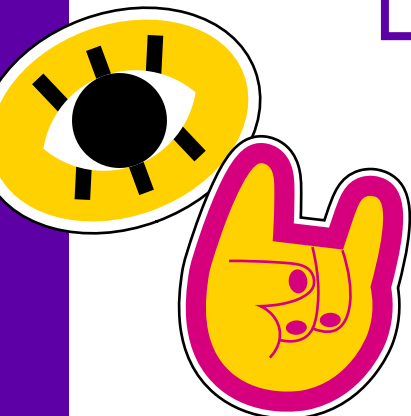
Наша спільна ціль — сформувати в учнів розуміння, що кожна людина насамперед людина. Усі ми значно більше, ніж одна ознака. І в цьому допоможуть матеріали для проведення Першого всеукраїнського уроку про інклюзивність.

Усе готово до використання на уроках
Беріть і навчайте

Методичні поради, які пояснюють,
як працювати з матеріалами
Читайте про це нижче

Різноманітні підходи: конспект
уроку, презентація, інтерактивна
вправа, історія з ілюстраціями тощо
Поєднуйте, щоб зацікавити учнів

Матеріали адаптовано для 5 вікових груп:
1–2, 3–4, 5–6, 7–9, 10–11 класи
Оберіть потрібний варіант

Отже, перед вами спеціально розроблені для початкової, середньої та старшої школи навчальні матеріали, щоб ефективно та цікаво розвинути толерантність та взаємоповагу в учнів, навчити їх бачити насамперед людей, а не їхню інвалідність.

Рекомендації щодо використання матеріалів

Уроки для 1–2 та 3–4 класів містять конспект уроку, презентацію, інтерактивну вправу (квіз), історії з ілюстраціями, словник етичної комунікації, корисні ресурси.

Уроки для 5–6, 7–9 та 10–11 класів містять конспект уроку, презентацію, інтерактивну вправу (квіз), матеріали для проєктного навчання, словник етичної комунікації, корисні ресурси.

Презентації та інші матеріали висвітлюють ключові тези про впровадження інклюзії:

Навчальна складова	Кожна людина насамперед людина	Різні, але рівні	Принципи інклюзивності	Інклюзивність залежить від мене	Інклюзивна освіта, інклюзивна школа
1–2 класи	Усі ми — друзі	Люди бувають різними, і це нормально	Дружба та допомога	Я можу бути другом / подругою для всіх	Усі діти можуть навчатися
3–4 класи	Ми всі різні, але всі — люди	Рівне ставлення до різних людей	Різноманітність та співпраця	Я можу підтримувати інших	Навчаємося разом та на рівних
5–6 класи	Що робить людину людиною?	Святкуємо різноманітність	Прийняття та підтримка	Я відповідаю за те, щоб діяти інклюзивно	Освіта для всіх, інклюзивна школа
7–9 класи	Спільнота: як люди об'єднуються	Різноманітність як перевага	Доступність та відкритість	Я впливаю за інклюзивність навколо мене	Як учні можуть впливати на інклюзивність у школі?
10–11 класи	Людська гідність та гідне ставлення до інших	Нерівна рівність та інклюзивність	Справедливість та рівність можливостей	Інклюзивність як соціальна відповідальність	Як освіта може стати інклюзивною?

Конспект уроку допоможе вам розрахувати таймінг, прокоментувати кожен слайд презентації та зробити правильні акценти під час розповіді про інклюзивність.

Поради для використання презентацій

- Поясніть учням, що кожен слайд містить основні тези для обговорення. Закликайте учнів уважно читати та обмірковувати кожну тезу, готуючись коментувати її або висловлювати свої думки.

- Перед початком уроку визначте правила, які допоможуть створити комфортну атмосферу для дискусій. Поясніть, що всі думки та відповіді важливі, і кожен та кожна має право висловити свій погляд.
- Після кожної тези заохочуйте учнів ставити запитання, ділитися своїм досвідом або висловлювати думку. Наприклад, можна запитати: «Чи погоджуєтеся ви з цією тезою? Чому так або ні?».
- Перш ніж переглядати відео в презентації, підготуйте учнів до того, на що вони мають звернути увагу. Поясніть контекст і завдання (наприклад: «Зверніть увагу, як герої відео реагують на ситуацію» або «Після перегляду обговоримо, як цей сюжет пов'язаний з інклюзивністю»).
- Якщо певна теза викликає особливо емоційну реакцію, надайте час для обговорення. Це дасть кожному учню та учениці висловитися. Не переходьте до наступного слайда, поки важливі моменти не будуть обговорені.

Інтерактивні вправи (квізи) для кожного класу складаються з 10 запитань.

Мета інтерактивних вправ (квізів) — допомогти учням осмислити свої вчинки в ситуаціях, де постають питання рівності, соціальної справедливості, толерантності до різних культур, до людей з інвалідністю. Також вправи сприятимуть розвитку відповідальності за інклюзивні дії в школі та за її межами.

Історії з ілюстраціями (1–2 та 3–4 класи) — це короткі оповідання з яскравими ілюстраціями, які знайомлять дітей із темами дружби, прийняття різноманітності та підтримки. У кожній історії герої долають труднощі, спілкуються з друзями та відкривають для себе цінність взаємної поваги та допомоги. Формат історій простий і доступний, а ілюстрації допомагають учням краще зрозуміти емоції та ситуації героїв. Мета історій — розвивати у дітей емпатію, толерантність та готовність приймати інших такими, якими вони є, незалежно від відмінностей. Історії передбачають спільне чи самостійне читання та обговорення їх у класі або у групах.

Методичні поради з проєктного навчання (5–6, 7–9 та 10–11 класи) надають чіткий план дій, ідеї для проєктів і практичні рекомендації для їх успішного впровадження. У них: наведені приклади конкретних тем та інструкції для організації проєктної діяльності, пояснено етапи проєктного навчання та варіанти контролю роботи учнів, запропоновано стратегії для підтримки мотивації учнів, надання зворотного зв'язку та оцінювання; зібрано ідеї для проєктів учнів з впровадження інклюзивності для всіх вікових груп.

Словник етичної комунікації охоплює основні терміни, пов'язані з інклюзією, рівністю та прийняттям різноманітності. Він допоможе учням орієнтуватися в поняттях, що стосуються різних аспектів інклюзивності, та правильно використовувати їх у навчальному процесі й повсякденному житті. Словник також сприяє розвитку толерантності та чутливості до потреб інших, забезпечуючи базу для подальшого обговорення та проєктної діяльності.

Документ з **корисними ресурсами** надасть вам ефективні інструменти для підготовки та проведення уроків з інклюзії. Ці ресурси допоможуть поглибити

Радниця-упомована
Президента України
з прав дитини
та дитячої реабілітації

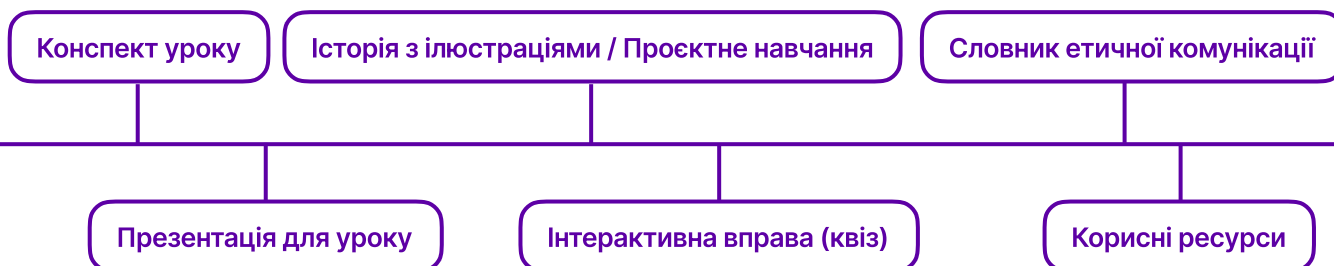
ДЛЯ КОЖНОЇ ДИТИНИ

власне розуміння теми, отримати готові матеріали для навчання та доступ до інтерактивних вправ. Зібрані відео, статті, словники та інші матеріали сприятимуть розвитку в учнів емпатії, толерантності та навичок комунікації.

Залежно від навчального плану та педагогічного підходу ви можете як поєднувати всі теми на одному уроці, так і розділити їх на різні.

Те саме стосується і різних форматів. Ми використали різні навчальні підходи, щоб бути певними, що ви підберете найзручніший та найкращий для ваших учнів формат.

Як і з темами, ви можете використовувати всі формати в межах одного уроку або сфокусуватися лише на окремих.

Інтерактивну вправу (квіз) учні можуть пройти вдома, без синхронної участі вчителя/-ки. Врахуйте це, коли плануватимете навчальний час.

Пропонуємо декілька стандартних конфігурацій, які ви можете змінити під себе.

Конфігурація № 1. Два уроки та домашнє завдання.

Урок № 1

- Проведіть урок на основі конспекту та презентації з основними темами інклюзії.
- Для учнів 1–2 та 3–4 класів: прочитайте історію з ілюстраціями, обговоріть її зміст, попросіть учнів поділитися своїми думками та поставити запитання.
- Для учнів 5–11 класів: розпочніть роботу над проєктом, обговоріть мету, розподіліть завдання в групах та поясніть, як буде організована проєктна діяльність.
- Поясніть учням, як користуватися додатковими матеріалами та словником етичної комунікації для кращого засвоєння понять.
- Надішліть інтерактивну вправу (квіз) для самостійного опрацювання вдома.

Вдома

- Учні переглянуть додаткові матеріали та словник етичної комунікації.
- Підготуються до роботи над проєктом або обговорять ідеї з однокласниками.
- Пройдуть інтерактивну вправу (квіз), щоб перевірити свої знання, та підготують запитання для обговорення на наступному уроці.

Урок № 2

- Обговоріть додаткові матеріали та результати інтерактивної вправи (квізу), дайте відповіді на запитання учнів.
- Для учнів 1-2 та 3-4 класів: повторно розгляньте історію, обговорюючи ключові моменти.
- Для учнів 5-11 класів: продовжте роботу над проєктом, відведіть час на презентацію проміжних результатів, обговоріть можливі вдосконалення.
- Підсумуйте вивчені поняття інклюзивності.
- Пройдіть інтерактивні вправи (квізи) та дайте відповіді на запитання.

Конфігурація № 2. Два уроки.

Урок № 1

- Використайте конспект та презентацію, щоб ввести учнів у тему інклюзії.
- Для учнів 1-2 та 3-4 класів: прочитайте історію з ілюстраціями, обговоріть її та зверніть увагу на моменти, що ілюструють інклюзивні цінності.
- Для учнів 5-11 класів: розпочніть проєкт на тему інклюзії, обговоріть цілі та ідеї, розподіліть ролі у групах.
- Поясніть, як використовувати додаткові матеріали та словник етичної комунікації, щоб глибше зрозуміти тему.

Урок № 2

- Для учнів 1-2 та 3-4 класів: поверніться до історії, попросіть учнів переказати її своїми словами та поділитися враженнями.
- Для учнів 5-11 класів: продовжте роботу над проєктом, дозвольте учням представити перші результати, обговоріть складнощі, перед якими вони постали.
- Проведіть інтерактивну вправу (квіз), щоб закріпити знання.
- Підсумуйте ключові аспекти теми інклюзії, відповідаючи на запитання.

Конфігурація № 3. Один урок та домашнє завдання.

Урок

- Використайте конспект та презентацію, щоб ознайомити учнів із темою інклюзії.
- Для учнів 1-2 та 3-4 класів: прочитайте історію з ілюстраціями, обговоріть її основні моменти та попросіть дітей поділитися своїми думками.
- Для учнів 5-11 класів: розпочніть проєктну роботу, визначте основні цілі проєкту та обговоріть перші кроки.
- Поясніть, як працювати з додатковими матеріалами та словником етичної комунікації, які учні можуть опрацювати вдома.

Вдома

- Учні ознайомляться з додатковими матеріалами та словником етичної комунікації.
- Учні 5–11 класів продовжать самостійну роботу над проєктом, підготують перші напрацювання для обговорення на наступному уроці.
- Пройдуть інтерактивну вправу (квіз) та підготують запитання для вчителя/-ки.

Конфігурація № 4. Один урок + проєктна робота протягом тижня.

Урок

- Коротко ознайомте учнів із темою інклюзії за допомогою конспекту та презентації.
- Для учнів 1–2 та 3–4 класів: прочитайте історію з ілюстраціями, обговоріть її основні моменти та попросіть дітей поділитися своїми думками.
- Для учнів 5–11 класів: розпочніть проєктну роботу, визначте основні цілі проєкту та обговоріть перші кроки.
- Пройдіть разом інтерактивну вправу (квіз), обговоріть результати та розкрийте важливі моменти.

Протягом тижня

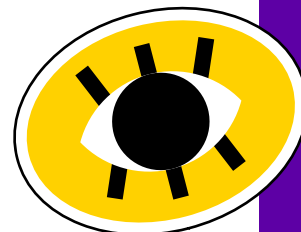
- **Проектна робота.** Учні працюють над проєктом (дослідження, створення постерів, розробка презентацій).
- **Виконання домашніх вправ.** Використання додаткових матеріалів та словника етичної комунікації.

Вікові особливості

Яку конфігурацію краще обрати?

Для 1–4 класів:

- **Конфігурація №1. Два уроки та домашнє завдання.**
 - Перший урок дає змогу ознайомити учнів з основними поняттями інклюзії через презентацію та історії з ілюстраціями, що сприятиме глибшому розумінню теми. На другому уроці учні повертаються до історії, обговорюють її та можуть краще засвоїти ключові цінності завдяки повторенню. Домашнє завдання допомагає зміцнити отримані знання та заохочує учнів до подальшої рефлексії.
- **Конфігурація № 2. Два уроки.**
 - Перший урок націлений на знайомство з темою, читання історії та обговорення, що дає учням змогу засвоїти основи інклюзії через приклади

та образи. На другому уроці обговорення історії допоможе їм закріпити знання, переказуючи сюжет своїми словами та аналізуючи деталі. Підсумковий квіз закріпить знання і допоможе з'ясувати, наскільки учні зрозуміли тему.

Для 5–11 класів:

- **Конфігурація № 3. Один урок та домашнє завдання.**

- Після вступного уроку, на якому пояснюються цілі проєкту та основні принципи інклюзії, учні працюють над проєктом вдома, досліджуючи тему самостійно. Це допомагає їм навчитися розподіляти завдання, планувати свою роботу та використовувати додаткові ресурси для більш ґрунтовного вивчення інклюзії.

- **Конфігурація № 4. Один урок + проєктна робота протягом тижня.**

- Початкова робота над проєктом на уроці, а потім самостійне опрацювання протягом тижня надають учням можливість глибоко зануритися в тему інклюзії, досліджуючи її різні аспекти у форматі проєктного навчання. Вступна презентація допоможе визначити напрям роботи, а робота над проєктом розвиватиме навички командної роботи, дослідження та критичного мислення.

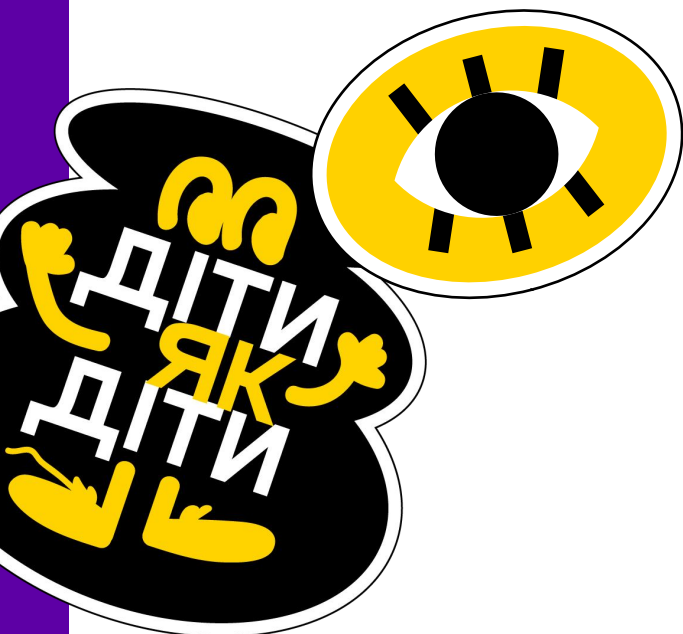
**діти
як діти**

Отже, розпочнімо!

1. **Випишіть основне.** Ознайомтеся з ключовими моментами, викладеними у матеріалах з інклюзії (конспекти, презентації, історії з ілюстраціями, проєктні завдання, словник етичної комунікації та інтерактивний квіз). Зафіксуйте головні поняття та основні тези уроку.
2. **Ознайомтеся з усіма матеріалами.** Переконайтеся, що ознайомилися з кожним елементом набору матеріалів, який ви будете використовувати на уроці, та перевірте повний перелік матеріалів (можливо, додаткові ресурси або покликання).
3. **Оберіть формат використання матеріалів.** Вирішіть, чи будете ви використовувати всі матеріали на одному уроці або розподілите їх на кілька занять. Для учнів 1–4 класів зосередьтеся на історіях з ілюстраціями, а для 5–11 класів — на проєктній діяльності.
4. **Сплануйте урок/-и та анонуйте його / їх учням.** Підготуйте план уроку/-ів та оголосіть тему учням, пояснивши, як проходитиме робота. Якщо запланована проєктна діяльність, дайте завдання дітям заздалегідь, щоб вони мали час на підготовку.
5. **Проведіть урок/-и.** Активно залучайте учнів до обговорення, заохочуйте до запитань і дискусій. Для молодших класів обговоріть історії, для старших — дайте простір для обміну думками щодо проєктів.
6. **Використовуйте інтерактивну вправу (квіз) як домашнє завдання**

(якщо ще не використали). Інтерактивна вправа (квіз) — це чудовий спосіб закріпити інформацію, який учні можуть застосувати вдома, перевіряючи свої знання.

7. **Зробіть паузу на кілька днів, а потім повторіть основні моменти.** Поверніться до ключових понять інклюзії за кілька днів після уроку, щоб закріпити знання учнів. Поставте запитання або запропонуйте короткі завдання для аналізу результатів.
8. **Поверніться до матеріалів під час планування уроків на наступний рік.** Перегляньте матеріали та обміркуйте, як можна інтегрувати тему інклюзії у майбутні уроки, поступово впроваджуючи інклюзивні поняття у навчальний процес протягом року.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Усі матеріали Першого всеукраїнського уроку про інклюзивність

Конспект уроку для 1–2 класів	Конспект уроку для 3–4 класів	Конспект уроку для 5–6 класів	Конспект уроку для 7–9 класів	Конспект уроку для 7–9 класів
Презентація для 1–2 класів	Презентація для 3–4 класів	Презентація для 5–6 класів	Презентація для 7–9 класів	Презентація для 10–11 класів
Історії з ілюстраціями для 1–2 класів	Історії з ілюстраціями для 1–2 класів	Проектне навчання для 5–6 класів	Проектне навчання для 7–9 класів	Проектне навчання для 10–11 класів
Інтерактивна вправа (квіз) для 1–2 класів	Інтерактивна вправа (квіз) для 3–4 класів	Інтерактивна вправа (квіз) для 5–6 класів	Інтерактивна вправа (квіз) для 7–9 класів	Інтерактивна вправа (квіз) для 10–11 класів
Словник етичної комунікації				
Методичні поради з використання навчальних матеріалів <i>Документ, який ви зараз читаєте</i>				

Методичні матеріали «Перший всеукраїнський урок про інклюзивність» підготовлено студією онлайн-освіти EdEra в межах комунікаційної кампанії «Діти як діти», яка створена Радницею-уповноваженою Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'єю Герасимчук у партнерстві з ЮНІСЕФ.

